

Georgiana Singurel, Partener Reff & Asociații | Deloitte Legal :Schimbari în regimul investițiilor straine în UE. Care va fi impactul asupra investitorilor?

Reff | Associates

Uniunea Europeană a acordat, în ultimi ani, o importanță sporită regimului investițiilor straine directe, cu scopul de a proteja domeniile strategice ale pieței comune, dar și pe cele ale statelor membre, și a menține, astfel, siguranța națională și ordinea publică. Aceste preocupări au dus la elaborarea unui regulament european care pune la dispoziția statelor membre un mecanism de examinare a investițiilor straine care să determine măsura în care acestea amenință sau nu stabilitatea în domeniile protejate.

Modalitatea de transpunere a reglementărilor în legislațiile naționale a fost, din start, una flexibilă, iar, pe fondul pandemiei de COVID-19, Comisia Europeană și-a încurajat membrii să își protejeze suplimentar zonele strategice. Însă, indiferent de diferențele în transpunere și de nivelul restricțiilor impuse de fiecare stat, noile reglementări presupun parcurgerea unor formalități suplimentare și, în consecință, pot conduce la **prelungirea perioadei de implementare a unei tranzacții** și, implicit, la **descurajarea investitorilor** supuși noilor proceduri.

Regulamentul European nr. 452/2019, care a intrat în vigoare în data de 10 aprilie 2019, cu aplicabilitate din 11 octombrie 2020, stabilește cadrul juridic pentru examinarea de către statele membre a investițiilor straine directe în UE din perspectiva siguranței și ordinii publice. În plus, se instituie un mecanism de cooperare între state, respectiv între acestea și Comisia Europeană, și se acordă CE dreptul de a emite avize în cazuri care vizează mai multe state membre sau atunci când o investiție ar putea afecta un proiect sau program în interesul întregii UE. Totodată, regulamentul prevede cerințe pentru statele membre care doresc să mențină sau să adopte un mecanism de examinare la nivel național.

Transpunerea neuniformă a prevederilor regulamentului în legislațiile naționale

În cadrul procesului de transpunere, autoritățile europene au lăsat la latitudinea statelor membre decizia cu privire la anumite aspecte, de la stabilirea instituției responsabile cu examinarea investițiilor, la domeniile supuse reglementărilor, cuantumul sancțiunilor aplicabile în caz de nerespectare a procedurii și chiar la categoriile de investitori străini vizați de noile cerințe. În consecință, anumite state au introdus în legislația națională criterii mai stricte de intrare pe piața a investitorilor străini, ca măsură de protecție pentru mediul de afaceri din sectoarele considerate strategice, unele dintre acestea fiind aplicabile doar pe perioada crizei sanitare. Sancțiunile aplicabile în caz de nerespectare a formalităților de examinare a investițiilor straine directe sunt sub forma de amendă determinată ca procent (1-5%) din cifra de afaceri totală a ultimului exercițiu financiar închis al investitorului străin (Cehia, România), procent (minimum 1%) din valoarea vânzărilor nete totale ale întreprinderii strategice în anul financiar anterior (Ungaria) și, în unele cazuri, nulitatea tranzacției astfel implementate.

Spre exemplu, Ungaria, care a transpus regulamentul european în vara anului 2020, a introdus o serie de restricții suplimentare, justificate de contextul epidemiologic, valabile inițial până la finalul anului și extinse, ulterior, până la jumătatea lui 2021. Mai mult, restricțiile impuse de Ungaria vizează orice investitor din afara țării, nu doar din afara Spațiului Economic European (SEE) și Elveția, așa cum prevede regulamentul european, ceea ce conduce la o majorare semnificativă a numărului

de tranzacții care fac obiectul examinării de către autoritatea națională. O situație similară întâlnim și în Slovenia, potrivit analizei **„Foreign Direct Investment in CE”** realizate de rețeaua Deloitte Legal în 12 țări din regiune. Și aceasta țară a adoptat regulamentul european cu restricții suplimentare pe perioada pandemiei, valabile până la 30 iunie 2023, iar investitorul strain este definit ca orice persoană fizică sau juridică din afara Sloveniei. De asemenea, alte țări au impus restricții temporare, însă doar în anumite domenii (cazul Austriei, în domeniul medical).

În România, autoritățile au elaborat un proiect de ordonanță de urgență pentru transpunerea regulamentului european, însă acesta nu a fost încă adoptat, deși termenul de aplicare a regulamentului s-a împlinit deja la data de 11 octombrie 2020. Conform proiectului, instituția responsabilă în România cu respectarea prevederilor actului european, cu primirea notificărilor referitoare la investițiile straine și cu coordonarea comisiei care va examina investițiile va fi Consiliul Concurenței (situație regăsită și în alte țări, în timp ce anumite state au decis ca instituția responsabilă să fie ministerul de finanțe, ministerul afacerilor externe, cabinete ministeriale, consilii naționale pe probleme strategice, comitete și organizații special constituite).

Care va fi impactul asupra mediului de afaceri?

Noile reglementări privind avizarea investițiilor straine, dincolo de scopul laudabil de protejare a investițiilor în domeniile strategice din statele membre, **adauga complexitate unor tranzacții** și vor avea ca efect **prelungirea termenului de finalizare a tranzacțiilor**, dat fiind că procesul de examinare este relativ greoi (în România, comisia responsabilă cu avizarea este formată din reprezentanți a 11 instituții), iar această cerință se adaugă celor potențial existente într-un astfel de aranjament. Este important de precizat faptul că procedura de examinare a investițiilor straine directe în România va trebui urmată chiar și pentru tranzacțiile supuse notificării Consiliului Concurenței ca urmare a realizării unei concentrări economice.

În alte țări din regiune care au implementat deja prevederile regulamentului, cum ar fi Polonia, Cehia, Ungaria, s-au raportat **întârzieri** în derularea tranzacțiilor **de la o luna la trei luni**, ca urmare a procedurilor suplimentare impuse de noile reglementări.

Un alt efect s-ar putea manifesta **în procesele de vânzare competitivă**, atunci când ofertantul face obiectul unei astfel de notificări ca urmare a faptului că este catalogat investitor strain în legislația națională. Acesta pornește în negocieri cu un **dezavantaj**, fiind obligat să parcurgă formalități suplimentare pentru implementarea tranzacției, aspect care poate fi relevant în decizia generală de încheiere a tranzacției, mai ales dacă vânzătorul se află sub presiunea timpului.

În concluzie, noile reglementări sunt bine-venite, în special în noul context internațional, pentru a proteja domeniile strategice de eventuale preluări ostile, însă vor avea și efecte adverse care ar putea pune în dificultate parcursul anumitor tranzacții. **Pentru România**, care, tradițional, întâmpina dificultăți **în atragerea investițiilor straine**, noile reglementări ar putea constitui o **barieră suplimentară** în calea acestora.